

Stichting Faunabeheereenheid Gelderland
Van Twickelostraat 13
7411 SC DEVENTER

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Onderwerp

Verlenen ontheffing vangkooi

Inlichtingen bij

Provincieloket
026 359 99 99
post@gelderland.nl

Blad

1 van 16

Datum ontheffing

5 november 2019

Zaaknummer ontheffing

2019-001158

Locatie

Werkgebied Faunabeheereenheid Gelderland

Activiteit

Wet natuurbescherming: Verlenen van ontheffing
vangkooi zwarte kraai in weidevogelgebieden

Geachte heer, mevrouw,

Beslissing van GEDEPUTEERDE STATEN VAN GELDERLAND op het verzoek van Stichting Faunabeheereenheid Gelderland (FBE), hierna te noemen de aanvrager, van 24 januari 2019, om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, hierna de Wnb.

AANVRAAG EN PROCESVERLOOP

Op 21 december 2018 ontvingen wij een aanvraag van de FBE voor een ontheffing voor het vangen en doden van zwarte kraaien middels een vangkooi met gebruikmaking van lokvoer en/of een lokvogel in weidevogelgebieden met een bufferzone conform ontheffing vos (zaaknummer: 2015-001794).

Ontheffing wordt aangevraagd van het in artikel 3.4 eerste lid Wnb opgenomen verbod op het opzettelijk vangen en doden van zwarte kraaien (*Corvus corone*) met gebruikmaking van een vangkooi, in combinatie van lokvoer en/of een lokvogel. De ontheffing is door de FBE aangevraagd ter bescherming van fauna (weidevogels) in een aantal door de provincie Gelderland in de Omgevingsvisie en Natuurbeheerplan aangewezen weidevogelgebieden. Het betreft de weidevogelgebieden waarvoor is aangetoond dat minimaal 20% van de predatie op eieren uit pikschade bestaat. Dit betreft de regio's Arkemheen, Randmeerkust, Borculo-Neede en Beltrum.

Markt 11 | 6811 CG Arnhem
Postbus 9090 | 6800 GX Arnhem

026 359 99 99
post@gelderland.nl
www.gelderland.nl

BNG Bank Den Haag
NL74BNGH0285010824
BIC-code BNG Bank: BNGHNL2G

Btw-nummer: NL001825100.B03
KvK-nummer: 51468751

provincie
Gelderland

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

2 van 16

De ontheffing wordt aangevraagd voor het gebruik van het volgende middel:

- Vangkooi, in combinatie met het gebruik van lokvoer en/of lokvogel.

Het vorige ontwerpbesluit heeft van 12 maart tot 23 april 2019 ter inzage gelegen. Hierbij is er één zienswijze binnengekomen op 16 april van Stichting Fauna4Life in samenwerking met Stichting Animals Rights. Ambtshalve is besloten om de ontheffing anders op te bouwen over verwarring over de benaming van de weidevogelgebieden te voorkomen, daarom is een nieuw ontwerpbesluit geschreven. De argumenten van de zienswijze zijn meegenomen en verwerkt in dit nieuwe ontwerpbesluit.

Toetsingskader*Absolute voorwaarden*

Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) Zij is nodig, geredeneerd vanuit de wettelijk erkende belangen die zijn genoemd in artikel 3.17, eerste lid van de Wnb, zoals bijvoorbeeld landbouwschade;
- c) De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (Vogelrichtlijn), of; er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (Habitatrichtlijn en andere soorten).

Op deze aanvraag is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Het ontwerpbesluit heeft vanaf 21 juni 2019 6 weken ter visie gelegen.

Op 9 juli 2019 is een zienswijze ontvangen van Fauna4life & Animal Rights. Deze zienswijzen hebben gevolgd tot de volgende veranderingen:

- Per abuis is de kauw een paar keer benoemd, dit is verwijderd;
- Als blijkt dat de vangkooi geen effect heeft op het nestsucces van de weidevogels kan de ontheffing ingetrokken worden;
- Op verzoek van de weidevogelgroep Overbetuwe is de Overbetuwe vangkooilocatie verwijderd;
- De middelen slag-snij- en steekwapens en cervicale dislocatie worden verwijderd als toegestane middelen.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

3 van 16

BESLUIT

Gedeputeerde Staten van Gelderland

HEBBEN BESLOTEN

gelet op artikelen 3.4, tweede lid in samenhang met artikel 3.3, vierde en vijfde lid en artikel 3.17 van de Wet natuurbescherming.

ONTHEFFING TE VERLENEN

Het gebruik van Stichting Faunabeheereenheid Gelderland, van Twickelostraat 13 te Deventer.

Voor het gebruik van de middelen genoemd in artikel 3.9, tweede lid onder c, d en g van het Besluit natuurbescherming, te weten:

- een vangkooi in combinatie met:
- een lokvogel;
- een middel waarmee lokgeluiden kunnen worden gemaakt;
- lokvoer;
- luchtdrukwapens¹

Aan deze ontheffing zijn op grond van artikel 5.3 van de Wnb de volgende voorschriften verbonden.

¹ De Nota van toelichting (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-383.html#d17e3965>) geeft het volgende aan: “Onder het begrip «geweer», zoals gebruikt in de wet en in de onderhavige artikelen, moeten ook luchtdrukgeweren worden begrepen

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

De algemene voorschriften (A t/m E) en bijbehorende begrippenlijst behorende bij ontheffingen, zoals deze zijn gepubliceerd op de website van de faunabeheereenheid¹ op het moment dat van de ontheffing gebruik wordt gemaakt, zijn van toepassing en worden als herhaald en ingelast beschouwd.

Reikwijdte

De ontheffing geldt voor de aangewezen weidevogelgebieden in de Omgevingsvisie en/of Natuurbeheerplan. Zie bijlage 1 voor het overzicht van de aangewezen weidevogelgebieden, de omcirkelde gebieden gelden voor deze ontheffing.

Specifieke voorschriften

F PERIODE

1. De ontheffing eindigt op 1 februari 2023.
2. Het vangen en doden van zwarte kraaien met een vangkooi ter bescherming van fauna is toegestaan in de periode van 1 maart tot 1 juli.
3. Het gebruik van een hagelgeweer is toegestaan van zonsopgang tot zonsondergang, met uitzondering van zon- en feestdagen.

G GEBIED

1. Voor schadebestrijding is het gebied beperkt tot de bufferzone van ten hoogste 2 km in (enkel gebieden langs randmeren) en rondom de Omgevingsvisie en/of Natuurbeheerplan van de provincie Gelderland aangewezen weidevogelgebieden, waarvan middels monitoring is aangetoond dat pikschade een minimaal aandeel heeft van 20% van de totale predatie.
 - a. In dit geval gaat het om de regio's Arkemheen, Randmeerkust, Borculo-Neede en Beltrum (zie bijlage 1 voor omcirkelde weidevogelgebieden).
2. De begrenzing van de aangewezen weidevogelgebieden mag door de FBE worden aangepast voor zover in overeenstemming met het vigerende Omgevingsvisie en Natuurbeheerplan.
3. De FBE stelt kaarten op waarop de betrokken gebieden inclusief bufferzone helder worden weergegeven. De FBE beheert deze kaarten.

H MIDDELEN EN GEBRUIK

1. Aan de vangkooi worden de volgende eisen gesteld:
 - a. De vangkooi mag niet geheel of gedeeltelijk van flexibele netten zijn gemaakt;
 - b. De maaswijdte van het gaas is minimaal 50 mm;

¹ www.faunabeheereenheid.nl/gelderland/publicaties.

- c. Het gebruik van kunstlokvogels en levende lokvogels is toegestaan. Als gebruik wordt gemaakt van een levende lokvogel dient te worden voldaan aan de wettelijke voorschriften²;
 - d. Lokvoer is toegestaan met uitzondering van dierlijke eiwitten.
2. Er mag maximaal één vangkooi per 500 ha. weidevogelgebied inclusief bufferzone geplaatst worden.
3. De vangkooi mag niet geplaatst worden in het weidevogelgebied enkel eromheen binnen een straal van 2 kilometer vanaf het weidevogelgebied. Een uitzondering op het voorgaande geldt voor weidevogelgebieden die naast de randmeren liggen wegens de waterrijke ligging, mag de vangkooi ook binnen de begrenzing van het weidevogelgebied geplaatst worden.
4. De vangkooi moet zijn voorzien van voldoende water, voedsel, lucht, beschutting en bewegingsruimte.
5. De gebruiker van de ontheffing is verplicht minimaal eenmaal per etmaal de gevangen zwarte kraaien op een zo snel mogelijke manier te doden, zonder onnodig lijden met behulp van de middelen genoemd in art 3.9 lid 1 onder a. Andere vogel- en diersoorten dienen onmiddellijk vrij te worden gelaten.
6. Alvorens gebruik mag worden gemaakt van de ontheffing, dient de gebruiker op de dag voorafgaand aan de dag van plaatsing het gebruik te melden aan de FBE. Bij deze melding dienen de volgende gegevens te worden vastgelegd:
 - a. De exacte locatie van de vangkooi. Dit dient te worden aangetoond middels aanduiding van de coördinaten of een luchtfoto met daarop een duidelijke aanduiding van de locatie van de vangkooi.
7. In geval dat voorschrift H 1 t/m 5 niet in acht kunnen worden genomen moet de vangkooi buiten gebruik³ worden gesteld. Daarbij dient in ieder geval te worden gezorgd dat in de kooi geen vogels of andere dieren gevangen kunnen raken of de vangkooi door derden in gebruik kan worden genomen.
8. Indien de vangkooi buiten gebruik is dient de machtiging in het Faunaregistratiesysteem (FRS) op inactief gezet te worden.
9. De vangkooi wordt in de periode 1 juli tot 1 maart uit het veld verwijderd.

² Art 3.9 lid 8 Besluit natuurbescherming: De aanwijzing van lokvogels, bedoeld in het tweede lid, aanhef en onderdeel c, geldt, indien het levende lokvogels betreft, uitsluitend indien: (a). het eksters, kauwen, zwarte kraaien, ganzen, eenden of spreeuwen betreft, die worden gebruikt voor het vangen van eksters, kauwen, zwarte kraaien, ganzen, eenden, onderscheidenlijk spreeuwen met vangkooien, kastvallen of vangnetten; (b). de vogels zijn gefokt; (c). de vangkooien en kastvallen zodanig zijn vervaardigd dat in de kooi of val geen lichamelijk contact mogelijk is tussen de lokvogel en het te vangen dier; (d). de vogels niet verminkt of blind zijn, en (e). de vogels beschikken over voldoende voedsel, water, lucht, beschutting en bewegingsruimte en worden ook overigens gehouden overeenkomstig de eisen gesteld bij of krachtens de Wet dieren.

³ Onder buiten gebruik stellen wordt in deze verstaan: (a) Het mechanisme is zodanig afgedekt waardoor vogels hierdoor de kooi niet kunnen betreden. (b) Lokvogels en eventueel aanwezig lokvoer uit de kooi zijn verwijderd. (c) Minimaal één zijopening of deur is opengezet en zodanig geborgd dat eventueel toch onbedoeld ingevangen vogels en andere soorten ongehinderd en direct de kooi kunnen verlaten. Indien genoemde maatregelen niet zijn getroffen geldt de kooi als "vangklaar" en als ingezet middel waarop de voorwaarden van deze ontheffing van toepassing zijn.

BEOORDELING VAN DE AANVRAAG

Aanleiding

De zwarte kraai is aangewezen als een soort die door het hele land schade veroorzaakt. Ter voorkoming van belangrijke schade door de zwarte kraai is deze landelijk vrijgesteld van het verbod om deze soort te mogen vangen en doden.

Provincie Gelderland hecht veel waarde aan weidevogels. Aangezien de staat van instandhouding van deze weidevogels ook als ongunstig zijn beoordeeld, draagt de provincie ook een gedeelde verantwoordelijk om deze vogelsoorten alsnog een kans te geven. Hier zijn speciale plannen voor opgesteld en subsidies aan verbonden. De provincie besteed jaarlijks drie miljoen euro aan weidevogelbeheer. De predatiedruk op weidevogels kan verminderd worden door in de aangewezen weidevogelgebieden de kraaienstand te verminderen. Door het lerende vermogen van kraaien is enkel bejaging met afschot niet voldoende om het probleem te bestrijden, daarom wordt aanvullend de vangkooi aangevraagd.

In het kader van deze landelijke vrijstelling, die enkel geldt als de zwarte kraai wordt gevangen en gedood ter bescherming van schade aan flora en fauna, kunnen Gedeputeerde Staten een ontheffing verlenen als bedoeld in artikel 3.3 van de Wnb. Dit betekent dat door Gedeputeerde Staten een ontheffing kan worden verleend voor middelen en methoden om de zwarte kraai te vangen en te doden die nog niet op grond van de vrijstelling zijn toegestaan. Hiervoor dient te worden getoetst of er geen andere bevredigende oplossing bestaat, er sprake is van de in artikel 3.3., vierde lid genoemde belangen en met het toestaan van deze middelen en methoden geen afbreuk gedaan wordt aan de staat van instandhouding (hierna: SvI) van de soort.

Daarnaast dienen te worden aangegeven in welke periode en plaats de vrijstelling geldt en op welke wijze wordt geborgd dat het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Belang

In onderhavig geval wordt de ontheffing aangevraagd op basis van het volgende wettelijk erkende belang:

- ter bescherming van flora en fauna.

De zwarte kraai is in 2004 op de landelijke vrijstellingslijst gezet door de minister LNV. In eerste instantie gold deze vrijstelling enkel voor belangrijke schade aan gewassen, in 2006 is met de toevoeging van de vos ook het wettelijke belang ter bescherming van fauna aan toegevoegd (zoals benoemd in artikel 3.15 lid 6 onder a Wnb). Door predatie van eieren van weidevogels door zwarte kraaien gaat de weidevogelpopulaties achteruit en zijn deze dusdanig kwetsbaar dat predatie door zwarte kraaien schade aan de populaties weidevogels aanricht.

De drie agrarische collectieven (Collectief Veluwe, Collectief Rivierenland, en VALA) in Gelderland hebben middels nestbescherming het aantal gepredeerde weidevogelnesten sinds 2009 in kaart gebracht in Gelderland. De gegevens worden verzameld door de vrijwilligers, zij proberen daarbij zo goed mogelijk te noteren wat de uitkomstresultaten en verlies oorzaken zijn. In 2018 zijn er 4.758 nesten gemonitord, 1.369 nesten zijn daar van mislukt, 61% van deze verliezen zijn te wijten aan predatie. Niet alle predatievormen zijn te herleiden naar een dader, maar van de gevallen waarbij dit wel kon is pikschade het vaakst genoteerd als oorzaak.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

7 van 16

Deze verlies oorzaken zijn ook in 2018 gemonitord en in het weidevogelgebied waar de pikschade 20% van het totaal aan verlies, of hoger was, is het aanvullende middel vangkooi wenselijk. In Arkemheen was dit 20%, regio Achterhoek 93%, Beltrum 72% en regio Randmeerkust 34%. De pikschade bestaat voornamelijk uit schade van kraaiachtigen, waarvan bekend is dat het hoofdzakelijk gaat om zwarte kraaienpredatie. Dat zwarte kraaien op weidevogels prederen is tevens in het Overijsselse onderzoek van Altenburg & Wymenga⁴ naar voren gekomen. Uit dat onderzoek bleek dat de vos het vaakst predeerde, gevolgd door de zwarte kraai.

Aangezien de weidevogelpopulaties zeer kwetsbaar zijn kan zowel het verlies van eieren, als het verlies van kuikens worden predatie van eieren en kuikens beschouwd als schade aan flora en fauna.

Conclusie

Na beoordeling van de aanvraag komen wij tot de conclusie dat relevante wettelijke belangen hier aan de orde zijn. Er is voldaan aan de absolute voorwaarde dat sprake is van een wettelijk belang zoals genoemd in artikel 3.3 lid 4 van de Wnb waarvoor ontheffing kan worden verleend.

Andere bevredigende oplossing

Het is mogelijk om zwarte kraaien te bejagen met het geweer. Echter, de zwarte kraai is een vogel met onderlinge sociale relaties. Zo is de zwarte kraai in staat om snel associaties te leggen waardoor zowel verjaging als afschot in effectiviteit afneemt. Met name negatieve associaties (bijv. met de jager) zorgen ervoor dat zwarte kraaien elkaar onderling kunnen waarschuwen⁵ zelfs wanneer individuele kraaien zelf geen negatieve ervaring hebben opgedaan. Dit maakt dat zwarte kraaien hun foerageergedrag zo gaan aanpassen dat gedurende periodes met verhoogd risico op afschot ze niet aanwezig zijn, om zo snel als dat de gebruiker afwezig is weer terug te keren. Door vangkooien te gebruiken wordt er rekening gehouden met de sociale structuren van kraaien, mede door gebruik te maken van een (levende) lokvogel, waardoor negatieve associatie minder snel plaats vindt. Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat vangkooien een effectieve maatregel zijn tot het reduceren van de lokale aanwezigheid van zwarte kraaien⁶.

In het SOVON rapport van 2017⁷ wordt aangegeven dat predatie van weidevogel(s)(nesten) een complex probleem is. Predatiebeheer zal volgens hen altijd maatwerk moeten zijn en de impact van predatie hangt sterk af van de context in een gebied; hoe ziet het landschap er uit, hoe wordt het benut en welke predatoren komen er voor.

Voor de aangevraagde weidevogelgebieden is dit dan ook onderzocht. Langdurig onderzoek uitgevoerd door vrijwilligers hebben geconstateerd dat pikschade door kraaiachtigen een serieus probleem is in deze gebieden.

Daarnaast wordt door middel van het beheer in de weidevogelgebieden geprobeerd de zwarte kraai te verjagen. Hierbij moet worden gedacht aan: het verhogen aandeel en kwaliteit kruidenrijke

⁴ Oosterveld, E.B., Mulder, J., de Hoop P. & Davids, L., 2017. *Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel*. A&W-rapport 2236

⁵ Swift, K. N. & Marzluff, J. M., 2015. *Wild American crows gather around their dead to learn about danger*. *Animal Behaviour*, 2015, vol. 109 pp. 187-197

⁶ Sage, R. B. & Aebischer, N. J., 2017. *Does best-practice crow Corvus corone and magpie Pica pica control on UK farmland improve nest success in hedgerow-nesting songbirds? A field experiment*. *Wildlife Biology*, 2017, wlb-00375.

⁷ Sovon, 2017. Boerenlandvogels en predatie: een update van de huidige kennis.

https://www.sovon.nl/sites/default/files/doc/rap_2018-31_eindrapportage-predatie-boerenlandvogels-2017_o.pdf

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

8 van 16

weilanden, extensieve beweiding, nestbomen verwijderen, opruimen van takkenbossen en maaibeheer verbeteren. Ook het verhogen van het waterpeil wordt in veel gebieden toegepast.

Welke specifieke maatregelen er getroffen worden is niet aan de provincie om te bepalen. De maatregelen die getroffen worden vallen binnen een bepaald kader, waar subsidie voor wordt verleend. Binnen dit kader is het aan de grondgebruikers zelf om te bepalen wat er ingezet wordt. Al deze maatregelen worden ingezet om de weidevogels in die gebieden een kans te geven. Aangepast predatiebeheer is hier complementair aan. Zo worden er ook vossen bejaagd en kraaiennesten verwijderd. Een kraaienvangkooi is een effectief bewezen additioneel middel dat dan ook ingezet kan worden om de weidevogels verder te beschermen.

Conclusie

Na een zorgvuldige overweging concluderen wij er geen andere bevredigende oplossing is en dat het gebruik van een vangkooi een effectief aanvullend middel is ter bescherming van weidevogels.

Gunstige staat van instandhouding

De zwarte kraai staat op de landelijke vrijstellingslijst als bedoeld in artikel 3.1, Besluit natuurbescherming en kunnen reeds gedood worden ter bescherming van fauna (zoals benoemd in artikel 3.15 lid 6 onder a Wnb). Voor de soorten op deze vrijstellingenlijst geldt dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en dat de bestrijding van zwarte kraaien ook geen bedreiging is voor de gunstige staat van instandhouding.

Conclusie

Het lokaal vangen en doden van zwarte kraaien met de vangkooi in aanvulling op afschot doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van deze soort.

Te beoordelen middelen

De FBE vraagt het middel vangkooi aan als aanvulling op de bestrijding van zwarte kraaien binnen en rondom weidevogelgebieden. Door de kwetsbaarheid van de weidevogels wordt er geen onderscheidt gemaakt tussen zwervende groepen zwarte kraaien of territoriale kraaien. Het doel is om predatie door zwarte kraaien in de vernoemde weidevogelgebieden te verminderen door middel van het terugdringen van het aantal in het gebied aanwezige kraaien. Alle soorten kraaienvangkooien zijn hierbij een effectief aanvullend middel.

De aanwezigheid van zwarte kraaien moet juist vermeden worden in de weidevogelgebieden, het is daarom ook van belang dat de vangkooi niet in het weidevogelgebied zelf geplaatst word maar hieromheen. Hiermee wordt voorkomen dat kraaien in het weidevogelgebied gelokt worden. De uitzondering hierop zijn weidevogelgebieden die naast de randmeren gelegen liggen. Deze gebieden zijn (haast) direct gelegen aan het water, als er geen vangkooien in het gebied geplaatst mogen worden kan er maar beperkt gebruik gemaakt worden van de ontheffing. Hierdoor kan er minder effectief bestreden worden, daarom mogen in weidevogelgebieden langs de randmeren wel vangkooien geplaatst worden in de weidevogelgebieden.

In de ontheffing zijn de bemachtigings- en dodingsmiddelen zoals benoemd in artikel 3.9 lid 1 onder a en lid 2 onder c, d en g Besluit natuurbescherming aangevraagd.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

9 van 16

Te beoordelen reikwijdte en periode

De FBE vraagt het middel vangkooi aan met een bufferzone conform de ontheffing vos (zaaknummer: 2015-001794). Dit is een bufferzone van 5 kilometer. Het doel van de ontheffing is het verminderen van lokaal aanwezige zwarte kraaien in en rondom weidevogelgebieden tijdens het broedseizoen van de weidevogels. De weidevogel broedperiode loopt veelal van maart tot juli.

Waarbij maart en april de kwetsbaarste maanden zijn voor nestpredatie. Daarop aanvullend zijn in de maanden mei en juni de kuikens ook gevoelig voor predatie. Om zowel de nesten als aanvullend de kuikens te beschermen is er gekozen voor een periode van maart tot juli.

Daarnaast zwarte kraaien broeden vanaf eind maart t/m juni en hebben tijdens het broedseizoen een vast territorium. Gedurende de broedperiode (van nest bouwen tot het uitvliegen van de jongen) verandert de omvang van het territorium niet meer. Territoria worden dan ook het felst verdedigd dicht bij het nest⁸. Het is voor de bescherming van de weidevogels dus van belang dat in de nabije omgeving zwarte kraaien worden weggevangen in de kwetsbare broedperiode. Hiermee volstaat een bufferzone van 2 kilometer. Een 5 km bufferzone neigt meer naar populatiebeheer, wat niet het doel van deze ontheffing is. Deze aanpassing is verwerkt in de voorschriften.

ZIENSWIJZEN

Wij hebben op het ontwerpbesluit 9 juli 2019 een zienswijze ontvangen van Fauna4life & Animal Rights.

De zienswijze van de Fauna4life & Animal Rights komt kort samengevat neer op het volgende:

Er wordt aangegeven dat de belangrijke schade niet is aangetoond naar soort specifieke schade in de benoemde weidevogelgebieden. Daarnaast is niet aangegeven wat het totale predatieverlies is. Verder wordt beargumenteerd dat voordat er overgegaan kan worden op predatiebeheer er eerst een aantal stappen doorlopen dienen te worden, wat voor deze weidevogelgebieden niet is gedaan. Zo zouden er eerst maatregelen genomen moeten worden om de kwaliteit van het gebied (broedbiotoop) te verbeteren. Fauna4life & Animal Rights beargumenteren tevens dat in het weidevogelgebied Randmeerkust het aantal legsels gelijk is gebleven. Verder wordt aangegeven dat het niet is aangetoond dat het vangen van kraaien leidt tot een verbetering van het broedsucces. Tot slot geven zij aan dat de middelen/methoden slag-, snij- of steekwapens en cervicale dislocatie niet zijn toegestaan bij de wet en dat de ontheffing voor een langere periode wordt aangevraagd dan de agrarische collectieven aangeven in hun rapport.

Reactie op zienswijze*Belangrijke schade*

Fauna4life & Animal Rights geven aan dat de schade niet is aangetoond en tevens niet volledig te specificeren is naar diersoort.

Wij hebben het besluit gebaseerd op het predatieonderzoek uitgevoerd door agrarische collectieven. Het predatieonderzoek is uitgevoerd door de vrijwilligers van agrarische collectieven, zij noteren de verliesoorzaken zo kundig mogelijk. Dit is gespecificeerd tot pikschade van kraaiachtigen, waarbij de zwarte kraai er om bekend staat het vaakst op eieren te prederen. In het Overijsselse A & W onderzoek (rapport 2236) was pikschade ook 100% te herleiden naar de zwarte kraai. In sommige gevallen worden de zwarte kraaien wel op 'heterdaad' betrapt. Het vast

⁸ Bos, F. & Vugteveen, P., 2005. *Kraaiachtigen een bedreiging voor weidevogels? Een literatuuronderzoek naar de rol van kraaiachtigen als predator en de invloed daarvan op weidevogels*. University of Groningen: <https://www.rug.nl/research/portal/files/14461842/rap67.pdf>

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

10 van 16

leggen van de exacte predatie is dusdanig kostbaar dat dit op provinciaal niveau niet haalbaar is. Dan moeten er cameravallen installeert worden in een zeer open gebied, wat zeer gevoelig is voor diefstal. Voor het monteren van een cameraval moet er in de meeste gevallen dan ook een paal dicht bij het nest geplaatst worden, wat qua verstoring onwenselijk is. Deze specificatie is dus het beste haalbaar.

Er wordt aangegeven dat predatie niet direct schade betekend. Voor gezonde populaties is dit zeker het geval, maar voor zeer kwetsbare populaties die in aantallen sterk dalen is dit wel degelijk als schade aan fauna als genoemd in artikel 3.3, vierde lid onder b Wnb te beschouwen. De Gelderse grutto populatie is namelijk gedaald met 82% sinds 1990, de tureluur met 70% en de Kievit met 44%. Dit houdt in dat elk nestverlies voor deze populaties te veel is en dat predatie, in vorm van bijrol of hoofdrol, dus niet gewenst is doordat het voldoende reproductie en daarmee instandhouding van de weidevogelstand in de weg staat.

Het lokaal beperken van de zwarte kraaienpopulatie kan de kwetsbare weidevogelpopulatie een grotere kans geven tot overleven en daarbij dus het regionaal verdwijnen van een soort voorkomen. Daarnaast worden ook aanvullende maatregelen getroffen tegen vossen in weidevogelgebieden..

Tevens is van belang dat de populatie zwarte kraai gezond is en de staat van instandhouding ook gunstig is. Daarbij komt dat zwarte kraaien in deze periode al geschoten mogen worden onder de landelijke vrijstelling. Het schieten is een minder gewenst middel, doordat dit ook de weidevogels verstoort. Bovendien is dit minder effectief als het bestrijden van de zwarte kraai middels een vangkooi. Immers, met een vangkooi kunnen meerdere zwarte kraaien worden gevangen en vervolgens gedood, zonder dat hierbij de weidevogels worden verstoord.

Totale predatie verliezen

In tegenstelling tot hetgeen in de zienswijze wordt gesteld, te weten dat niets wordt gezegd over de totale predatieverliezen, geeft het onderzoek wel een totaal beeld van de totale nestpredatieverliezen, zie tabel 1.

Tabel 1 Overzicht van de totale nestpredatieverliezen gespecificeerd naar pikschadepredatie in de aangewezen weidevogelgebieden in 2018

Weidevogelgebied	Totale predatieverliezen	Pikschadepredatie
Arkemheen	204	41
Regio Achterhoek	15	14
Beltrum	32	23
Randmeerkust	320	108

Andere maatregelen in weidevogelgebieden

Fauna4life & Animal Rights geven aan dat de weidevogelgebieden eerst optimaal ingericht dienen te worden voordat er aan predatiebeheer gedaan kan worden. Maatregelen met betrekking tot de inrichting van de gebieden zijn ook gerealiseerd. Hieronder is een lijst, per gebied, weergegeven met de reeds genomen maatregelen en de geplande maatregelen. Aangezien er al zeer veel is uitgevoerd in de weidevogelgebieden en de populatie weidevogels dusdanig onder druk staat is er naar ons oordeel voldoende reden om te starten met predatiebeheer.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

11 van 16

Arkemheen, reeds genomen maatregelen

- In de Nijkerker- en Putterpolder zijn in het voorjaar 2019 in totaal 20 nieuwe plas-dras percelen aangelegd. De locaties zijn goed gespreid over de polder gekozen.
- Op een locatie is een stuw geplaatst om het waterpeil te verhogen en de achterliggende percelen te vernatten.
- Vooruitlopend op een geplande grotere kwaliteitsslag, is ongeveer 15 ha kruidenrijk grasland reeds ingezaaid/doorgezaaid met een kruidenrijk mengsel.
- In de Arkemheense polders is in 2018/2019 in totaal op 71 hectare randenbeheer afgesloten, dit heeft ca. 35 kilometer aan kuikenstroken opgeleverd.
- In het weidevogelgebied is een houtwal gekapt en zijn ca. 30 knotbomen verwijderd.
- Met de Wildbeheereenheden (WBE's) zijn afspraken gemaakt over het bestrijden van predatoren, met name vos en zwarte kraai.
- De gezamenlijke weidevogeldrone wordt gedurende een deel van het broedseizoen ingezet.
- Is er in een gebied met particulier reservaat en aangrenzend weidvogelgebied een deel uitgerasterd om predatie door vos tegen te gaan.

Arkemheen, geplande maatregelen

- Waar mogelijk zal het beheer in de polders verder geoptimaliseerd (verzwaard) worden door meer variatie in maaidatum, meer kruidenrijk grasland, meer plas-dras locaties, etc.
- Het collectief wil voor dit gebied een tiental mobiele rasterinstallaties aanschaffen om nesten bij beweiden door vee, beter te beschermen.
- Er is budget aangevraagd voor inzaaien/doorzaaien van nog eens ca. 160 ha grasland met een kruidenrijk mengsel.
- Het aanleggen en beheren van botanische randen als bufferstrook en kuikenstrook zal waar mogelijk verder worden uitgebreid.
- Aanleg ca. 4 kilometer aan natuurvriendelijke oever is aangevraagd (projectbudget en vergunning nog in behandeling).
- 10 Mobiele rasterinstallaties gepland
- Winter 2019/2020 bomen verwijderen in Arkemheen op 12 locaties (31 bomen)
- Winter 2019/2020 bomen verwijderen in Arkemheen op 3 locaties langs wegen (40 bomen)
- Op een aantal locaties bevinden zich struweelbosjes die we in of langs de randen van het weidevogelgebied geheel willen verwijderen. Bij enkele bosjes is het mogelijk om ze volledig te kappen/rooien en vervolgens via maaiveldverlaging om te vormen naar een nieuw stukje nat kruidenrijk grasland of zelfs een plas-dras perceel.
- Gepland is om in 2020 voor gebied Randmeerkust een eigen weidevogeldrone beschikbaar te hebben die gedurende het gehele broedseizoen ingezet kan worden

Randmeerkust, reeds genomen maatregelen

- In het gebied Randmeerkust zijn in het voorjaar 2019 in totaal 12 nieuwe plas-dras percelen aangelegd. De locaties zijn goed gespreid over de polders gekozen.
- Op een locatie is hoog waterpeil gerealiseerd door afvoerbuizen af te sluiten waardoor er vernatting optreedt in het achterliggende gebied.
- Vooruitlopend op een geplande grotere kwaliteitsslag, is ongeveer 15 ha kruidenrijk grasland reeds ingezaaid/doorgezaaid met een kruidenrijk mengsel.
- In gebied Randmeerkust is in 2018/2019 in totaal op 63 hectare randenbeheer afgesloten, dit heeft ruim 10 kilometer aan kuikenstroken opgeleverd.
- Ongeveer 1 kilometer natuurvriendelijke oever gerealiseerd.
- 10 Mobiele rasterinstallaties gerealiseerd

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

12 van 16

- Met de Wildbeheereenheden (WBE's) zijn afspraken gemaakt over het bestrijden van predatoren, met name vos en zwarte kraai.
- De gezamenlijke weidevogeldrone wordt gedurende een deel van het broedseizoen ingezet.
- Op 8 plaatsen vlonders geplaatst over diepe sloten tussen maisakkers en aangrenzend kruidenrijk weiland voor een betere migratie van kuikens naar voedselrijk terrein
- Overleg met gemeenten over het vergunning-plichtig maken van eventuele nieuwe ooievaarsnesten om het aantal ooievaars niet meer te laten uitbreiden binnen het weidevogelgebied
- Op 8 plaatsen vlonders geplaatst over diepe sloten tussen maisakkers en aangrenzend kruidenrijk weiland voor een betere migratie van kuikens naar voedselrijk terrein
- Overleg met gemeenten over het vergunningplichtig maken van eventuele nieuwe ooievaarsnesten om het aantal ooievaars niet meer te laten uitbreiden binnen het weidevogelgebied

Randmeerkust, geplande maatregelen

- Waar mogelijk zal het beheer in de polders verder geoptimaliseerd (verzwaard) worden door meer variatie in maaidatum, meer kruidenrijk grasland, meer plas-dras locaties, etc.
- Het collectief wil voor dit gebied een tiental mobiele rasterinstallaties aanschaffen om nesten bij beweiden door vee, beter te beschermen.
- Er is budget aangevraagd voor inzaaien/doorzaaien van nog eens ca. 120 ha grasland met een kruidenrijk mengsel.
- Het aanleggen en beheren van botanische randen als bufferstrook en kuikenstrook zal waar mogelijk verder worden uitgebreid.
- Aanleg ca. 6 kilometer aan natuurvriendelijke over is aangevraagd (projectbudget en vergunning nog in behandeling).
- Winter 2019/20 bomen verwijderen in het gebied Randmeerkust op 15 locaties (47 bomen)
- Gepland is om in 2020 voor gebied Randmeerkust een eigen weidevogeldrone beschikbaar te hebben die gedurende het gehele broedseizoen ingezet kan worden.
- Kwaliteitsverbetering bestaande plasdras gebieden realiseren door in het winterseizoen extra werkzaamheden te verrichten (frezen, ploegen, deels uitdiepen).Zorgen voor meer slikranden en minder hoge vegetatie. Herinzaaien van drassige stukken rondom de plasdras.
- Kwaliteitsverbetering bestaande plasdras gebieden realiseren door in het winterseizoen extra werkzaamheden te verrichten (frezen, ploegen, deels uitdiepen).Zorgen voor meer slikranden en minder hoge vegetatie. Herinzaaien van drassige stukken rondom de plasdras.

Beltrum, reeds genomen maatregelen

- In het gebied is in het voorjaar 2019 is op ruim 106 hectare beheer afgesproken met 15 verschillende eigenaren omtrent kruidenrijk grasland, legselbeheer, uitgestelde bewerking op maisland en kuikenstroken.
- Met de Wildbeheereenheden (WBE's) zijn afspraken gemaakt over het bestrijden van predatoren, met name vos en zwarte kraai.
- De gezamenlijke weidevogeldrone wordt gedurende een deel van het broedseizoen ingezet. Bij gevonden nesten wordt met de boer overlegd welke maatregelen er genomen moeten worden (omheen maaien, stuk laten staan etc.)
- Op ca 50 ha rondom het kerngebied worden nesten gemarkeerd door enkele vrijwilligers. Soms gaan ze met de boer op de trekker mee om zo weinig mogelijk de

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

13 van 16

percelen te betreden en sporen te maken. De nesten die gespaard worden krijgen een vergoeding uit het gemeentelijke project.

Beltrum, geplande maatregelen

- Aanleg van een greppel-dras situatie.
- Extra kuikenranden en kruidenrijke randen inzaaien.
- Er loopt een aanvraag voor een eigen drone in dit gebied (samen met Borculo-Neede) om vaker nesten te zoeken en de percelen niet te betreden.

Borculo-Neede, reeds genomen maatregelen

- Er is in februari 2019 op twee percelen van 1 ha een plas-dras situatie aangelegd
- In het gebied zijn in het voorjaar 2019 is op ruim 215 hectare beheer afgesproken met 17 verschillende eigenaren omtrent kruidenrijk grasland, legselbeheer, uitgestelde bewerking op maisland en kuikenstroken.
- Met de Wildbeheereenheden (WBE's) zijn afspraken gemaakt over het bestrijden van predatoren, met name vos en zwarte kraai.
- De gezamenlijke weidevogeldrone wordt gedurende een deel van het broedseizoen ingezet. Bij gevonden nesten wordt met de boer overlegd welke maatregelen er genomen moeten worden (omheen maaien, stuk laten staan etc.)
- Op ca 50 ha rondom het kerngebied worden nesten gemarkeerd door enkele vrijwilligers. Soms gaan ze met de boer op de trekker mee om zo weinig mogelijk de percelen te betreden en sporen te maken.

Borculo-Neede, geplande maatregelen

- Plas-dras percelen optimaliseren met extra inzaai kruidenrijk grasland rondom.
- Er worden in de winter van 2019-2020 twee houtsingels afgezet en wat verspreid staande bomen verwijderd.
- Er loopt een aanvraag voor een eigen drone in dit gebied (samen met Beltrum) om vaker nesten te zoeken en de percelen niet te betreden.

Niet effectief

Fauna4life & Animal Rights geven aan dat op geen enkele manier is aangetoond dat het doden van zwarte kraaien in en rondom (2 km) weidevogelgebieden zal leiden tot het gewenste effect. Het effect van het wegvangen van zwarte kraai voor weidevogelgebieden is nog nooit eerder onderzocht in Gelderland. De constatering dat zwarte kraaien een probleem vormen voor de kwetsbare weidevogelpopulaties is voldoende reden om over te gaan op actie. Door het predatieonderzoek van de agrarische collectieven voort te zetten kan na de eerste jaren het effect van de vangkooi geëvalueerd worden. Als blijkt dat de vangkooi geen effect heeft op het nestsucces van de weidevogels kan de ontheffing ingetrokken worden. Deze ontheffing fungeert als pilot. Dit zal toegevoegd worden aan de voorschriften.

Middelen en perioden

Naar aanleiding van de zienswijze zijn wij tot de conclusie gekomen dat ten onrechte ten onrechte d slag-, snij- of steekwapens (artikel 3.9, lid 1 onder i) en cervicale dislocatie (artikel 3.9, lid 2 onder f) als dodingsmiddelen zijn opgenomen in het ontwerpbesluit. Derhalve hebben wij besloten de ontheffing te wijzigen in die zin dat de in het ontwerpbesluit opgenomen dodingsmiddelen slag-snij- of steekwapens en de dodingsmethode van cervicale dislocatie niet worden toegestaan.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

14 van 16

In de zienswijze wordt, onder verwijzing naar het rapport “Optimaliseren broedresultaten weidevogelgebieden Gelderland” de bestrijding van de zwarte kraai met behulp van een vangkooi, enkel in de maanden maart en april is gewenst. Daarom is de periode zoals in het ontwerpbesluit opgenomen te ruim.

De FBE heeft echter voor een langere periode de ontheffing aangevraagd, omdat het niet alleen kijkt naar broedsel maar ook naar jonge weidevogels. In de periode van 1 maart tot 1 juli zijn er zowel broedsels als jonge weidevogels die opgroeien en vliegvlug worden. Daarnaast behelst de periode waarin de populatie van met name jonge zwarte kraaien, die nog geen territorium hebben gecreëerd, kan worden gereduceerd.

CONCLUSIE

Gelet op het voorgaande Wnb, hebben wij het volgende besloten; de gevraagde ontheffing voor het gebruik van de vangkooi in combinatie met een lokvogel en/of lokvoer en/of een apparaat dat lokgeluiden maakt, ter bestrijding van de zwarte kraai in weidevogelgebied kan worden verleend.

OVERIGE VERPLICHTINGEN

Wij wijzen u er op dat u zelf verantwoordelijk bent voor het verkrijgen van eventueel benodigde ontheffingen, vergunningen of toestemmingen op grond van andere wet- en regelgeving.

BEROEP

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na ter visie legging van het besluit hiertegen een beroepschrift indienen bij de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem). Zij die partij zijn in de hoofdzaak kunnen bij de voorzieningenrechter van de rechtbank Gelderland (Postbus 9030, 6800 EM Arnhem) een verzoek indienen om een voorlopige voorziening te treffen.

Voor individuele burgers (niet voor advocaten en ook niet voor gemachtigden namens een bedrijf of een organisatie) bestaat de mogelijkheid digitaal beroep of een verzoek om een voorlopige voorziening in te dienen. Meer informatie kunt u vinden op www.rechtspraak.nl.

Voor het behandelen van een verzoek om een voorlopige voorziening wordt griffierecht geheven. Over de hoogte en de wijze van betaling van het griffierecht kunt u informatie verkrijgen bij de rechtbank Gelderland via telefoonnummer (088) 361 2000 of op www.rechtspraak.nl.

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

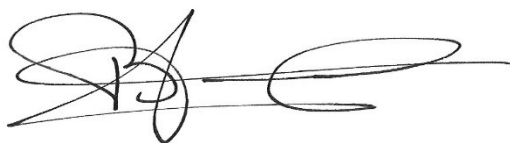
Blad

15 van 16

Meer informatie

Heeft u nog vragen? Kijk op www.gelderland.nl. U kunt ook contact opnemen met het Provincieloket via telefoonnummer 026 359 99 99. Houdt u het zaaknummer van deze brief bij de hand. We kunnen u dan sneller helpen.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Gelderland,

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

Hans Boerdam
Teammanager Vergunningverlening

Documentnummer(s) inzage stukken: 02985068, 03039148, 03090103, 03074423

Bijlage

- Weidevogelgebieden Gelderland 2018

Juridische grondslagen

Voor deze brief gelden:

- Algemene wet bestuursrecht
- Wet natuurbescherming, hoofdstuk 3, artikel 5.3 en artikel 5.4

Datum

6 november 2019

Zaaknummer

2019-001158

Blad

16 van 16

BIJLAGE